

M e s e d é l u t á n

— A magyar történelemből. —

A szegedi vár hőse

A szegedi vár már az Árpád-házi királyok alatt megvolt s a vegyesházbeli királyok korában fontos szerepet játszott. Hunyadi János, Mátyás Király gyakran megfordult benne. Régebben Borbála királynő, Zsigmond neje, farsangolt falai között, a Szegeden akkoriban nagyszámban levő főurak képezvén udvarát.

A mohácsi csata után 1526-ban egész Szegedig porlyáztván a török, a várat is megostromolta s megrongálta.

Azontul omladozni kezdett... pusztult, mállott, senki sem törődött vele, míg végleg elfoglalván Szegedet 1542-ben a török, néhány év múlva újraépítette a romvárat. Erről az építésről éneкли Tinódi:

Csuda bölcsen rakták...

Éles ágyut sokat szöröztek be a várba,

Kinek mása nincsen, mongyák, ez országban.

A régi vár elpusztulásának egy Pribék nevű magyar ember az oka, aki a budai basának, Mehemednek, titkára volt s egyszer valamikor a szegedi tanács megbüntette.

A szegediek szelét vették annak, hogy Mehemed uramnak foga a Tisza—Duna közti vidékre is vásik, egy négytagu hódoló küldöttséget menesztettek Budára, hogy megkérlelje. E küldöttséget Zákány István uram vezette, s benne voltak Csütörtök László, Somlyai Pál és Budai István uraimék.

Sok láda szárított halat s gyönyörű szőnyeget vittek a basának, aki nyájasan fogadta őket, mondván:

— Legyetek nyugodtak, Szegedet pártfogásomba veszem, és semmi bántódása nem esik.

De alighogy kitétek lábukat a budai várból, belépett a basához Pribék s elkezdett neki szemrehányásokat tenni:

— Hidd meg uram, ha ezek hazaérnek, soha többé nem lesz tiéd Szeged. Pedig fogalmad sincs, mennyi kincs van ott! A szegediekben nem szabad bizni. Ravaszok, megcsálnak téged s otthon nevetni fognak rajtad.

Több sem kellett Mehemednek, szót fogadott, elfogatta a szegedi urakat s kivégeztetve őket, Pribék tanácsára Szeged ellen indult.

Volt a basának egy vitéz agája, Hubias. Szemefénye a török hadseregnek, délceg, olajbarna arcu dalia. Az a hír járta róla, hogy gyaúr golyó nem fogja. Őt küldte Szeged ellen Mehemed.

Nem sok ellenállásra talált. A szegedi polgárok kalmárnépek voltak, nem igen értettek a fegyverforgatáshoz. Főbíró uram ugyan felkötötte a fringiát s kidoboltatta az utcákon, hogy aki a várost szereti, helyt álljon, egyben azonnal segítségért küldött Temesvárra Losonczizhoz, aki akkor ott parancsnokolt derekas számú csapat felett.

Losoncziz azonnal utnak indított egy segédcsapatot, melyet Kis Kampó vezetett. Kis Kampó meg a magyar seregnek volt szemefénye, legjobb vitéze. Tábortüzeknél estenden mindig arról disputálgattak a katonák, melyik a különb legény: Hubias aga-e, vagy Kis Kampó?

Most ime megjött az alkalom, hogy eldőljön.

— Megyek én! — kiáltotta Kis Kampó, mikor meghalotta, hogy Hubias aga is jelen van Szeged ostrománál.

Elindultak, mentek Szeged mentésére, utközben sehol sem pihentek meg, pedig meglehetősen éjtszaka volt (éppen utolsó farsangkor), s az ut sáros, lucskos. Hanem ennek az éjtszakának más baja is volt a csipősségen kívül: éppen éjfél tájban elkezdett virradni — még pedig nyugat felől. Egészen világos lett. Majd apró fekete hernyók röpöködtek a levegőben.

— Szeged ég! — zúgtak a katonák.

Valóban nem volt már mit menteni, mire odaértek. Lángokban állt az egész város. A tornyok ledőlve, csonkán meredeztek az égre, a füst terhes barna felleg gyanánt csavargott, beláthatatlan messzeségre takarva el az eget. Irtóztató látványa volt a pusztulásnak.

— Forduljunk vissza! — követelte a sereg. — Nincs itt nekünk már semmi dolgunk.

— Megálljatok! — mondá Kis Kampó az elkeseredés dühével. — Hadd legyen valami nyoma, hogy itt jártunk.

S ezzel beugratott Csella nevű pejkancáján a Tiszába s átvészván a folyamot, a vár elé nyargalt, harsány hangon kiáltá:

— Hej, törökök! Ha olyan vitézek vagytok, küldjétek ki nekem Hubias agát. Hadd mérközzünk össze egy szál kardra!

Azon melegiben szaladtak tizen is megmondani Hubiasnak.

— Egy magyar katona átvészta a Tiszát, veled akar verekedni.

— Vakmerő kutya lehet, ha átvészta. Bizony nem térek ki előle.

Ezzel Hubias is lóra ült s elébe ment a magyar daliának kivont karddal.

Összecsaptak. Szikrázott a két nemes acél, minden ügyességüket elővették a bajvivók, de csak nem birtak egymásban kárt tenni.

— Ki vagy? — kérde az aga meglepetve az ellenfél remek vágásai által.

— Akárki vagyok, — szól Kis Kampó nyugodtan, — fölösleges a bemutatás, mert mi úgy sem találkozunk többé ebben a világban egymással. Egyikünk itt marad.

— Ám legyen!

S ezzel újra egymásra rohant a két levante. Jó szerencse, hogy elkapta a fejét Kis Kampó, mert menten szörnyet halt volna a Hubias rettentő csapásától. De Kis Kampó sem volt ám rest, visszavágott hatalmasan, s ha a Hubias lova félre nem ugrik a gazdájával, bizony nem tudom én, mi lett volna.

Egy negyedóráig tartott már a harc, a lovokról csurgott a verejték, de vér nem, míg végre Kis Kampó egy cselvágással végighasította a Hubias váll-lapockáját. Magasra szökött fel a friss vér, Hubias kezéből kiesett a kard.

— Rád ösmerek. Te Kis Kampó vagy, — hörögte a török aga.

— Te pedig rögtön a Mohamed próféta vendége leszel a paradicsomban, — szól Kis Kampó s olyan ádáz erővel sujtott feléje, hogy feje legott elvált a törzsétől.

Ezzel be nem várva, míg a szájtató várnép üldözőbe veszi, újra beugratott a Tiszába, s nagy »éljen«-rivalgások között uszott ki övéjéhez a tulsó partra.

A szegedi várban török basák székeltek ezentul, egészen a török iga lerázásáig, de Kis Kampó nevét soha többé nem felejtették el.

(Mikszáth Kálmán.)

Boldogasszony Anyánk

Bus szivem elfogui, könny fakad szemembe,
Midőn Magyarország sorsa jut eszembe.
Nem tudok gondolni szép hazám multjára,
Hogy meg ne induljon könnyeimnek árja.

S ekkor, mint az elmúlt idők szellemének
Bús hangja, megzendül szivemben az ének,
Mellyel jobb eleink, midőn bajba estek,
Az Isten anyjához sirva esedeztek...
Sirva szól az ének: „Boldogasszony, anyánk!
Nagy inségben lévén, így szólit meg hazánk:
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne feledkezzél el szegény magyarokról!”

Elmentek csatára, vittak, elvérzettek,
Uj hősök szállottak a sikra helyettek,